

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ПЕТДЕСЕТ И ПЪРВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
КОМИСИЯ ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ

10 31
X

ДОКЛАД

Относно: Проект на решение за приемане на Доклада за изпълнение на Програмата за инвестиции в отбраната до 2032 г. през 2024 г., № 51-502-00-32, внесен от Министерски съвет на 07.04.2025 г.

На заседание, проведено на 10 юли 2025 г., Комисията по бюджет и финанси разглежда посочения проект.

На заседанието присъстваха от Министерство на отбраната – Аделина Николова - заместник-министър, Ангел Маринов – директор на дирекция „Планиране и програмиране на бюджета“ и Петко Александров – заместник-директор в Дирекция „Политика по въоръжението“.

В своето изложение г-жа Николова заяви, че Докладът за изпълнение на Програмата за инвестиции в отбраната до 2032 г. (за краткост „Програмата“) е изготвен в изпълнение на т. 2 на Решение на Народното събрание от 19.04.2024 г. за приемане на Програма за инвестиции в отбраната (обн. ДВ, бр. 37 от 26.04.2024 г.), съгласно която „ежегодно съвместно с Доклада за състоянието на отбраната и Въоръжените сили, Министерският съвет внася в Народното събрание доклад за изпълнението на програмата и/или нейна актуализация“.

Документът представя пред Народното събрание и обществото изпълнението на Програмата за инвестиции в отбраната до 2032 г. и настъпилите промени по отношение на съдържанието ѝ, във всички нейни аспекти: среда на сигурност (тенденции), подход за разработване, цел, допускания, процесът на преход от способности към проекти, бюджетна рамка и източници за финансиране и рискове относно реализацията, като особено място заема отчетът на изпълнението на основните 13 проекта за модернизация на Въоръжените сили. Ежегодният преглед на изпълнението на 13-те проекти за превъоръжаване на българските Въоръжени сили е отразен в Доклада за състоянието на отбраната и Въоръжените сили на Република България за 2024 г., както и в настоящия доклад за изпълнение на Програмата до Народното събрание.

В резултат на извършения преглед, въпреки краткия период на изпълнение на Програмата, беше констатирано, че подходът, приложен при разработването ѝ, е все още актуален и не се налага да бъде променен. В същото време, динамиката в средата на сигурност и продължаващата война в Украйна потвърждават очакванията за сериозни изменения и необходимост от ускоряване на процесите по превъоръжаване на европейските държави и съответното адекватно финансово осигуряване на тази належаща необходимост.

Докладът посочва, че индикативната финансова рамка за реализиране на Програмата е изготвена в съответствие с прогнозните данни за реалния растеж на БВП, като основен източник за финансиране на изпълнението на проектите за модернизация за изграждане на отбранителните способности на Въоръжените сили са бюджетът на Министерството на отбраната и разходите за отбрана по централния бюджет. Като извод от анализа на данните може да се отчете, че въпреки сериозното нарастване на разходите за отбрана като

абсолютна стойност, те не покриват необходимостта за реализиране на ключови отбранителни способности за превъоръжаването и модернизацията на българските Въоръжени сили. За това са необходими значително по-високи разходи за отбрана, особено в частта на капиталовите разходи. Именно в този контекст е и взетото решение в рамките на Срещата на високо равнище в Хага от месец юни 2025 г. за инвестиране на поне 5 % от Брутния вътрешен продукт в отбрана и свързани с нея дейности.

Следва да бъде отчетено и очакваното отражение на средата на сигурност по отношение превъоръжаването и модернизацията на Въоръжените сили в основните направления, а именно: по-голямо търсене на отбранителни продукти; трайна тенденция към увеличение на цените на отбранителните продукти; нарастване на необходимостта от съвременен въоръжение и техника, както и от достатъчно количество боеприпаси, производствен капацитет и достъп до суровини и технологии. Още повече, мащабите и продължителността на бойните действия потвърждават оценката, че е критично важно не само качеството, но и количеството въоръжение, военна техника, боеприпаси и други запаси, с които разполага и може да произвежда всяка страна.

Като позитивна може да бъде отчетена тенденцията за съвместно придобиване на отбранителни продукти от две или повече европейски държави, продиктувано, от една страна, от по-голямото търсене и високите цени на отбранителните продукти, а от друга – от инициативите на ЕС за финансово подпомагане на такъв тип придобиване.

В този контекст, Министерството на отбраната работи усилено за използване на всички допълнителни европейски механизми и възможности за осигуряване на допълнителни финансови средства за съвместно придобиване на отбранителни способности, които се създават в контекста на новия стратегически документ на Европейската комисия Съвместна Бяла книга за европейската отбранителна готовност 2030 и „План за незабавен европейски отговор“ (REARM Europe). В момента Министерството на отбраната съвместно с Министерството на финансите и Министерството на икономиката и индустрията работи активно за изразяване на интерес и дефиниране на конкретни проекти и програми за превъоръжаване на Въоръжените сили, които биха могли да се изпълнят чрез реализиране на съвместно придобиване по новия инструмент „Сигурност и действие за Европа“ (SAFE). Инструментът SAFE, с бюджет в размер на 150 млрд. евро, ще предоставя заеми на държавите членки, обезпечени от бюджета на ЕС, като подкрепя европейската отбранителна индустрия чрез съвместни поръчки, включващи като възложители поне две държави. Допълнително ще се анализират и възможностите за използването на Европейската програма за промишлено развитие – EDIP, която ще мобилизира 1.5 млрд. евро в рамките на многогодишната финансова рамка за периода 2025 – 2027 г. в подкрепа увеличаване индустриалния капацитет на Европа и изпълнение на проекти за съвместно придобиване на държавите членки.

В този контекст е вероятно да се наложи промяна (актуализиране) на Програмата в резултат на протичащите процеси по планиране изграждане на необходимите отбранителни способности в рамките на НАТО и ЕС, които ще отразят динамично променящата се среда на сигурност и коренно различната геополитическа ситуация, свързаните с нея нови рискове и заплахи. През месец юни 2025 г., консултациите по планиране в рамките на НАТО приключиха и е утвърден нов Пакет от цели за способности – 2025 г., като тепърва в Министерството на отбраната предстои работа за тяхното отразяване в рамките на националното планиране на отбранителни способности и изпълнение на конкретните проекти и проекти за превъоръжаване, което следва да има централно място при извършване на бъдещ преглед на Програмата.

В заключение, настоящият доклад отразява прегледа по изпълнението на проектите за превъоръжаване за 2024 г., но следва да се отчете, че тепърва предстои задълбочен анализ и работа в Министерството на отбраната, с оглед промените в отбранителното планиране и приетите нови Цели за способности на НАТО, както и промените за финансирането на сектора за отбрана, налагащи се от една страна от увеличаването на националните бюджети за отбраната и от друга от разширяване на възможностите за финансиране на европейски проекти за превъоръжаване чрез прилагането на нови европейски механизми и програми.

В дебата взеха участие народните представители Мария Илиева, Делян Добрев и Димо Дренчев.

След приключване на дискусиата се проведе гласуване, при което се получиха следните резултати:

15 гласа „за“, 5 гласа „против“ и 2 гласа „въздържал се“.

Въз основа на гореизложеното и резултатите от гласуването, Комисията по бюджет и финанси **предлага** на Народното събрание **да приеме** Проект на решение за приемане на Доклада за изпълнение на Програмата за инвестиции в отбраната до 2032 г. през 2024 г., № 51-502-00-32, внесен от Министерски съвет на 07.04.2025 г.

ДЕЛЯН ДОБРЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ